

Tabulka 3.3 Výhody a nevýhody standardizovaných zkoušek z hlediska míry otevřenosti hodnocení

Míra otevřenosti zkoušky	Výhody	Nevýhody
Didaktický test výhradně s uzavřenými úlohami	Jednoznačnost při vyhodnocení Finanční efektivita	Omezený rozsah ověřovaných znalostí a dovedností
Didaktický test včetně otevřených úloh	Možnost zjišťovat produktivní znalosti a dovednosti a odlišit je tak od „vylučovacích strategií“ při výběru z alternativ	Časově a finančně náročnější z důvodu zařazení mezikroku při vyhodnocování otevřených úloh
Písemná práce (jedna až tři široce otevřené úlohy)	Oproti didaktickému testu umožňuje ověřovat komplexnější produktivní dovednosti více se blížící úkolům reálného života	Vyšší míra subjektivity hodnocení, resp. při vyšší míře standardizace nese zvýšené nároky na školení hodnotitelů a systém hodnocení
Ústní zkouška	dtto	dtto
Praktická zkouška	dtto	dtto
Pozorování chování v simulovaných situacích	Možnost zjišťování sociálních dovedností, které ostatní formy zkoušky nemohou prověřit	Vysoká míra subjektivity při hodnocení Vysoká finanční nákladnost při vzorkové či plošné realizaci

Poznámka k tabulce: Finanční efektivitou se myslí podíl potenciálně zkoušených žáků a finančních nákladů na testování. V tabulce jsou uvedeny jen některé nejčastěji užívané typové formy zkoušky. Např. prezentace žakovského portfolia má přednosti a nevýhody na pomezí mezi ústní zkouškou a pozorováním chování v simulovaných situacích.

Uvedené formy zkoušky jsou i různě vhodné pro formativní či sumativní hodnocení na různých úrovních vzdělávacího systému. Obecně platí, že při vyšší míře standardizace v zásadě všech uvedených forem zkoušky je možné si představit jejich využitelnost i pro hodnocení vyšších úrovní vzdělávacího systému a pro sumativní účely. Do tohoto tvrzení však nutně vstupuje neoddiskutovatelný vliv finanční nákladnosti, který některé z daných forem zkoušky právě pro některé účely limituje či přímo diskvalifikuje.

Z hlediska hodnocení můžeme rozlišit následující úrovně vzdělávacího systému (viz kapitola 1):

- žák
- třída
- učitel
- škola
- určitý regionální celek (školy pod jedním zřizovatelem, kraj)
- vzdělávací systém (ČR)

Též se dá obecně říci, že pokud má zkouška plnit účely formativního hodnocení, pak za její podobu, tedy včetně rozsahu standardizace, zodpovídají aktéři dané úrovně či úrovně vyšší.